

Ha Gerard,

Ik ben zijdelings bij deze mailwisseling betrokken geraakt, en het lijkt erop dat er wat langs elkaar gepraat wordt, we elkaar niet bereiken. Ik doe daarom, in samenspraak met Ed en Hannes, eens een poging het een en ander toe te lichten. Onze excuses als de communicatie niet helemaal duidelijk is of vooral vragen oproept. Dat is precies een reden waarom we de voorkeur geven aan zaken zoals dit in een ontmoeting met elkaar te bespreken, en niet alleen per email. Dat blijft onpersoonlijker en leidt snel tot misverstanden. Zo kan je in je laatste mail met de opmerking dat onze reactie averechts werkt en dat dit voor je bevestigt dat het onderwerp actueel is twee dingen zeggen: of wij zijn afgedwaald, of het is voor ons niet duidelijk hoe we met hen om moeten gaan. Ik hoop dat je het laatste bedoelt, maar in een gesprek kan je gelijk om opheldering vragen. Laat mij desalniettemin nog even per e-mail een poging wagen het een en ander van onze kant op te helderen.

Dat het lijkt alsof we de discussie uit de weg gaan, komt omdat dit voor ons in eerste instantie een didactisch probleem is: wat is goed voor onze gemeente om te horen? Je geeft aan dat je het niet als je taak ziet om op allerlei meningen af te stemmen, en alleen maar de schrift recht wilt snijden en verkondigen. Wat wij niet bedoelen, is dat je, omdat sommigen het niet met je eens zijn, iets anders moet zeggen dan je gelooft dat waar is. Maar hoe je iets zegt, dat kan veel verschil maken of iemand het als opbouwend ervaart of niet. Ook Paulus op de Areopagus past zijn verkondiging aan aan wat de Grieken wisten en kenden, omdat je dat nodig hebt om je boodschap over te laten komen en opbouwend te laten zijn. En soms kan je je afvragen, als je weet dat een hele groep er negatief op reageert en het niet opbouwend vindt, of je dat dan wel moet zeggen. Want ja, een spreker moet proberen een uitleg te geven die de schrift zo goed mogelijk representeert, maar het grootste doel van een preek is dat wie het horen, opgebouwd worden, groeien in hun geloof. Je kan een hele ware boodschap zo brengen dat toch niemand er wat aan heeft. Daarom is je verantwoordelijkheid als spreker niet alleen maar iets zeggen wat naar jouw weten de waarheid is en de schrift recht snijdt; je hebt als spreker ook de verantwoordelijkheid, voor zover je dat kan weten, na te denken over hoe je publiek de boodschap goed kan ontvangen. En zeker, soms is het nodig dat een gemeente een pijnlijk woord hoort en "terechtgewezen" wordt – als dat niet een terechtwijzing van andere sprekers van die gemeente vanaf het podium wordt, of iets wat haaks staat op de richting die de oudsten als richting voor de gemeente hebben gekozen. Daar nodigen wij gastsprekers niet voor uit.

Terecht zeg je, hoe kan ik rekening houden met opvattingen die ik als gastspreker niet ken? Je kan alleen rekening houden met wat je kent, en soms blijkt, ook voor andere sprekers in ons midden, dat je soms iets onhandigs zegt, dat je onbedoeld ergens een reactie mee hebt opgeroepen. Dat neem je dan als feedback weer mee, maar is niet altijd te voorkomen. We hebben naar alle sprekers en gastsprekers wel globaal de punten geschreven die we onderschrijven en waar we als gemeente voor staan. Daar blijkt al wel uit dat we als gemeente openstaan voor verschillen in mening, maar ik kan begrijpen dat je dat niet direct gekoppeld had aan je verhaal dat je gehouden hebt. We hebben hierover al vaker een discussie met André gehouden, maar als je dit niet hebt meegekregen en dus niet kon weten, is ons schrijven ook op te vatten als een stukje feedback die voor ons sprekers belangrijk is, dat we weten of de boodschap aankomt.

Want, zoals je zelf ook al aangaf, en al uit onze mails is gebleken, heb je nogal een scherp onderwerp gekozen. Je vergelijkt het merendeel van de prekers van nu met de dienaren van satan, die zich voordoen als een engel van het licht. Je moet bij de tekst aan Timotheus denken aan de leer van de eeuwige hel en de mensen die dat geloven, en behandelt daarna het stuk dat zegt "keer je van hen af!". Als we die stukjes aan elkaar binden, en het zo scherp opvatten, lijkt je mee te geven dat we vrijwel alle andere gelovigen, omdat ze ook in een eeuwige hel geloven, moeten mijden, ons van hen af moeten keren. Besef je de zwaarte van wat je dan spreekt? Als je gelijk hebt, dan roep je bijna iedereen op om families uit elkaar te trekken, collega's te vermijden, zichzelf praktisch te isoleren. En als wij gelijk hebben, dat de teksten daar niet zo op betrokken kunnen worden, dan heb je onterecht

het overgrote deel van de gelovigen, van de gezinsleden van God, onterecht weggezet, wat ook niet licht is. Je gaf in je reactie aan dat je dit niet zo beweerd hebt, dat je nergens hebt gezegd dat andere gelovigen die niet geloven in alverzoening o.i.d. onder de waarschuwing van Paulus vallen. Ik heb de preek na je mail aandachtig beluisterd, en moet zeggen dat dat wel de suggestie is die je woorden wekken, omdat je het bij het bespreken van de teksten meermaals hebt over de leer van de eeuwige hel en zij die daarin geloven, waar je aan moet denken bij de woorden; dat het merendeel van de gelovigen zou zijn afgedwaald, en je gaf in je mail ook aan dat je ziet dat fundamentele onderdelen van het evangelie breed worden tegengesproken. Als je aangeeft dat het doel van je preek is dat je de dwalingen in onze tijd in deze teksten al kan aanwijzen, dat je een paar keer uitsprekt waar je aan moet denken, en dan de tekst bespreekt waarin het afkeren genoemd wordt, zijn dit misschien in je hoofd losse onderdelen, maar in de preek lijkt het als een geheel naar voren te komen, zodat de conclusie dat we ons van allen die dat geloven moeten afkeren, voor de hand ligt. Je gaf aan niet over "gelovigen die in een eeuwige straf geloven" te hebben gehad terwijl je de teksten besprak, maar die heb ik dan weer wel gehoord. Voor de rest, terecht zeg je dat we moeten onderscheiden wat je letterlijk zegt en wat mensen eruit opmaken; tegelijk heb je als spreker ook te letten op hoe je iets brengt en hoe dat opgevat wordt, want dat bepaalt of je boodschap aankomt of niet, of het opbouwt of niet.

Je gaf aan dat je boodschap juist veel positieve reacties oproep, en je je afvroeg of alleen wij hier problemen mee hadden. Ik kan me goed voorstellen dat er mensen zijn die dit vaker gehoord hebben, bevestigd voelen in hun eenzame positie, misschien de zwaarte er niet gelijk in horen, en dit opbouwend vinden. Tegelijk hebben wij ook van meerderen gehoord dat ze het niet met je eens waren dat die teksten zo op de huidige gelovigen te leggen was, in te vullen was met de straf van de eeuwige hel, dat ze inzagen hoe zwaar je boodschap was, en eerder een reactie van afschuw kregen bij de conclusie die daaruit naar voren leek te komen. We zijn een diverse gemeente, met verschillende opvattingen over bepaalde randonderwerpen, dus met een splijtende boodschap als dit heb je al snel dat een deel van de zaal het mooi vindt en de rest erdoor afgekeerd wordt. Dat vergt dus enige voorzichtigheid. Daarnaast staat de gewekte suggestie haaks op de richting die we met de oudsten en sprekers hebben uitgezet voor onze gemeente, waarin we ruimte willen geven voor verschillen van inzicht (niet op de kern van de boodschap natuurlijk, zoals je zelf al zei, maar daarover onder meer) en open willen staan naar andere gelovigen – en daar vinden we ook ruimte voor in de schrift. Als je dat niet wist, is dat een goede reden voor ons om dat terug te koppelen.

Je vraagt je af wat we nu concreet van je vragen. Wat we van alle sprekers vragen, is om niet slechts een boodschap te brengen, maar ook die andere verantwoordelijkheid mee te nemen en na te denken of het opbouwt. Dat hoeft niet te betekenen dat je een onderwerp mijdt, wel dat je nadenkt over hoe je iets zegt, wat voor reactie het oproept. En als dat veel negatieve reacties op zal roepen, kan je je afvragen als spreker of dat onderwerp dan wel geschikt is. We hebben in een brief aan alle sprekers en gastsprekers aangegeven wat in de basis is waar we voor staan en waar we als gemeente heen willen. Soms zal je als spreker achteraf pas merken dat iets niet goed aankwam, dat kan gebeuren, en dan kunnen we feedback geven, en kan de spreker dat meenemen. Maar als een spreker meent dat het niet zijn verantwoordelijkheid is om op te letten of iets opbouwend is, en het ook gebeurt dat een preek of preken veel negatieve reacties oproepen of haaks staan op wat volgens ons de goede richting is, dan geeft dat geen vertrouwen die spreker een volgende keer uit te nodigen.

Het is in onze ogen dus in eerste instantie een didactisch probleem: wat is goed voor onze gemeente om te horen? Natuurlijk is alles gebouwd op de schrift. Maar een spreker spreekt nooit alleen maar de schrift, hij geeft zijn uitleg van de schrift. En uitleggen kunnen verschillen, we kunnen het soms oneens zijn over wat een spreker brengt, en als dat geen kernonderwerp is, is dat oké, als het verder maar opbouwend was. Daarom willen we niet te veel nadruk op de discussie voordat bovenstaand probleem helder is, en hadden we het er rond de eerste mail over niet te veel de discussie uit te lokken. Ons doel is ook niet jou van ons standpunt te overtuigen, maar je als spreker mee te geven of

je boodschap opbouwend was voor de toehoorders, duidelijk te maken waarom wij dit anders zien, en waarom we voor de gemeente een andere richting in willen slaan naar andere gelovigen toe dan je nu naar voren hebt gebracht of lijkt te hebben gebracht. Maar, dit alles duidelijk gemaakt hebbende, laat me op wat van jouw antwoorden en vragen ingaan wat betreft de inhoud.

Je geeft aan dat Paulus in 2Kor 11 en 2Tim 3 het vooral lijkt te hebben over gevaar van binnenuit, het hebben over dwaling, een schijn van godsvrucht etc. Zonder meer had Paulus het in zijn dagen al vooral met andere leraren aan de stok, zoals uit vele brieven naar voren komt. Daarvoor waarschuwt hij ook Timoteüs. Blijkbaar maakte Timoteüs zelf al mee wat Paulus toeschrijft aan de laatste dagen ("maar jij..."). De vraag is dan in hoeverre dat nu nog altijd in te vullen is, en hoe dit in te vullen is. Uiteraard zijn we het erover eens dat de eeuwige hel niet Bijbels is, maar of de waarschuwingen van 2Kor 11 – die gingen over wat de Korintiërs zelf toen als "andersoortig evangelie" aannamen – of 2Tim 3 – waarschuwingen in eerste instantie aan Timoteüs – zo makkelijk over allen die nu in onze tijd in een eeuwige hel geloven te leggen zijn, daarover verschillen we van mening. Je haalt een aantal teksten aan waaruit blijkt dat Jezus redt, de dood tenietdoet, de Heer is van allen, en God zich met allen verzoent. Als mensen een eeuwige hel verkondigen, is dat een andere boodschap dan Paulus verkondigde? Absoluut. Is dat een ander evangelie? Dan kom je alweer bij een andere vraag, wat is in de kern het evangelie? Want ook jij en ik zullen op punten, uit onwetendheid, afwijken van de boodschap van Paulus. Dat maakt ons evangelie nog niet gelijk anders. Waar ligt de grens? Daarover heb ik recentelijk weer een discussie met André op facebook gehad, wat een soort de minimale boodschap is die geloofd moet worden om bij God te mogen horen, en heb ik uitgebreid in een artikel onderbouwd. Ik denk niet dat de vraag of alle mensen gered worden of de leer van de drie-eenheid, bij die kern horen, al is het natuurlijk zó belangrijk om écht te kunnen inzien hoe Gods liefde en Almacht zijn. Een lastig punt is, dat als je die mensen vraagt, "redt Jezus?", of "gaat elke knie zich buigen en elke tong belijden?" of "doet Christus de dood teniet?" of "verzoent God het al met Zich?", of "is God de redder van alle mensen?", en je laat de teksten zien, dat ze allemaal volmondig ja zeggen. Dat ze dit niet kunnen rijmen met wat ze ook vanuit de kerk meekrijgen, of de teksten anders uitleggen, doet daar niet aan af.

Je merkt op dat het opmerkelijk is dat andersom die gelovigen ons wel verwerpen. Dat mag kloppen, maar geeft ons niet het recht vervolgens hetzelfde te doen. Daar zie ik dus geen inconsistentie in. We hebben er geen probleem mee in te zien dat vooral de leer van de eeuwige straf haaks staat op het evangelie in brede zin; we hebben er problemen mee als dit wordt teruggebracht tot de kern van het evangelie, en gebruikt wordt om andere mensen af te wijzen, of we worden opgeroepen ons van hen af te keren (of dat die suggestie gewekt wordt), terwijl we menen dat zij, hoe verward ook, nog altijd bij God horen, en onze broeders zijn.

Hopelijk verduidelijkt dit wat meer ons eerdere schrijven. Als we je vragen voor de volgende keer gewoon weer een bemoedigend verhaal te hebben, zit daar dus achter wat we hierboven schrijven, dat we van alle sprekers verwachten dat ze, voor zover ze kennis hebben van wat speelt in de gemeente, nadenken wat opbouwt, hoe het ontvangen wordt, en dat we menen dat nogmaals dit onderwerp bespreken wederom naast positieve ook vele negatieve reacties zal oproepen, dus niet handig is. Maar het lijkt ons nog altijd het beste niet te lang door te gaan over de mail, waar onduidelijkheden en misverstanden makkelijk ontstaan, dus de uitnodiging hier in een persoonlijk gesprek over door te praten blijft staan.

Broederlijke groeten,
Thijs Amersfoort